

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego
w Kielcach (Polska)
Університет «Petre Andrei» м. Яси (Румунія)
Академічне товариство ім. М. Балудянського
м. Кошице (Словацька Республіка)
Асоціація перспективних досліджень та вищої освіти «Схід-Захід»
Спільний Проект ЄС/ПРООН
«Місцевий розвиток орієнтований на громаду»

***СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ***

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
V Міжнародної науково-практичної конференції**

07-09 червня 2017 року

Частина I

Вінниця 2017

УДК 338:339.92(477)
ББК 65.9(4Укр)

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць V Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – Ч. 1. - 512 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання сталого розвитку суспільства: можливості розвитку місцевих громад; управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми, тенденції, перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні. Висвітлюються питання євроінтеграції України: історичні, економічні, соціально-політичні та правові орієнтири; інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

УДК 338:339.92(477)
ББК 65.9(4Укр)

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д.філос.н., доц.
Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, к.філол.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Бондаренко В.М., д.е.н., проф., **Боковець В.В.**, д.е.н., доц., **Власенко І.Г.**, д.мед.н., проф., **Власенко І.В.**, д.е.н., проф., **Денисюк О.М.**, д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, д.філол.н., проф., **Ліщинська Л.Б.**, д.т.н., проф., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Байлема Т.М.**, к.і.н., ст. викладач, **Нечипоренко В.О.**, к.філол.н., доц., **Демченко О.П.**, к.е.н., доц., **Ковтун Е.О.**, к.е.н., доц., **Кульганік О.М.**, к.е.н., доц., **Мерінова С.В.**, к.е.н., доц., **Поліщук І.І.**, к.е.н., доц., **Сальникова С.В.**, к.фіз.вих., асист., **Сегеда С.А.**, к.е.н., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-820-4

О.М. Дзюба, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	297
С. П. Ковальчук, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ СФОРМОВАНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	302
І.В. Копчикова Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	312
Н.В. Коцераба, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	319
І.Г. Крупельницька, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	327
О.М. Кудирко, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ АУДИТУ.....	333
І.Ф. Лобачева, к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	341
Л.А. Майстер, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ЦИКЛУ УЗАГАЛЬНЕННЯ ДАНИХ ПОТОЧНОГО ОБЛІКУ.....	348
О.П. Мельничук, к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ ОПТОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	357
Н.В. Овсяк, к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	363

4. У 2014 році іноземні інвестиції в Україну впали на \$12,2 млрд. аналітики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/business/economics/3492829-u-2014-rotsi-inozemni-investytsii-v-ukrainu-vpaly-na-122-mlrd-analytyky> [205]

5. Уперше за півтора року зросли прямі іноземні інвестиції в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/groshi/upershe-za-pivtora-roku-zrosli-priamo-inozemni-investiciyi-v-ukrayinu-scho-ce-oznachaye-475222.html> [207]

УДК 657

І.В. Копчикова

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ВТРАТ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ

В статті розглянуто інформаційне забезпечення контролю товарних втрат торговельних мереж з позиції збереження майна власника, скорочення неправомірних дій та пошуку шляхів їх оптимізації. Основним завданням наукового дослідження є вивчення елементів інформаційного забезпечення контролю відповідно до потреб користувачів контрольної інформації та визначення складу та етапів інформаційного забезпечення контролю товарних втрат торговельних мереж.

Ключові слова: *інформаційне забезпечення, елементи інформаційного забезпечення, етапи інформаційного забезпечення, джерела інформації, товарні втрати, торговельна мережа.*

Постановка проблеми. Контроль господарської діяльності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності і організаційно-правової форми потребує належного інформаційного забезпечення. Інформація у розрізі її окремих складових є тим необхідним фактором, відсутність, недостатність або недостовірність якого може значно вплинути на результати контрольних дій.

На підприємствах з великим оборотом товарно-матеріальних цінностей, що зумовлює існування великої номенклатури товарів, запасів, напівфабрикатів, готової продукції, постає питання виявлення, попередження, регулювання та внутрішнього контролю товарних втрат з метою пошуку шляхів їх скорочення та підвищення прибутковості мережі.

Метою статті є дослідження елементів інформаційного забезпечення контролю, потреб користувачів контрольної інформації, та визначення складу інформаційного забезпечення контролю товарних втрат торговельних мереж.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідженнями питань інформаційного забезпечення контрольного процесу за тими чи іншими його напрямками займалися відомі українські вчені М.Т. Білуха, В.Д. Белік, Н. Г. Виговська, В. М. Гужва, О.А. Магопець, М. М. Перепелиця, П. Я. Попович, В. М. Приймак, В.С. Рудницький, І. В. Сіменко та ін. Дослідники в контексті загальних проблем організації висвітлювали певні аспекти інформаційного забезпечення контролю, аудиту, контролінгу.

Виклад основного матеріалу. Створенню комплексної системи інформаційного забезпечення контролю в управлінні товарними втратами приділено невикористано мало уваги, що не сприяє підвищенню ефективності управління суб'єктами мережевого торговельного підприємства. Отже вирішення завдання розробки концептуальних засад системи інформаційного забезпечення контролю товарних втрат є на сьогодні актуальною проблемою.

Оскільки втрати товарних запасів не формуються одноразово, а накопичуються послідовно під час здійснення господарської діяльності у міжінвентаризаційний період та виявляються за допомогою фактичного контролю — під час інвентаризації, то до основних проблем інформаційного забезпечення контролю товарних втрат можна віднести:

- інформація надходить із значним запізненням;
- більша частина інформації характеризує минулі події.

Під інформаційним забезпеченням аудиту В.С. Рудницький розуміє певним чином упорядковану сукупність інформації, яку формують і

використовують на різних стадіях процесу аудиту [9]. Таким чином, інформаційним забезпеченням контролю є система вхідної та вихідної інформації, що формується на кожному етапі контрольного процесу.

Окремі елементи інформаційного забезпечення контролю товарних втрат в умовах розвитку сучасних торговельних мереж потребують, на наш погляд, більш детального розгляду, зважаючи на останні тенденції в сфері розвитку нових форматів торгівлі, контролю, інформаційних технологій.

Контрольний процес є неможливим без належного рівня його інформаційного забезпечення. На кожному етапі даного процесу необхідним є певний набір даних, що включає нормативно-правові, установчі документи, облікові, статистичні та інші джерела інформації, що розкривають суть об'єкта дослідження. Від вчасного, повноцінного, достовірного інформаційного забезпечення залежить якість як процесу контролю, так і його результатів.

Аналіз певної кількості наукових праць з управління, теорії окремих функцій управління: облік, контроль, аналіз - довів, що методологічне тлумачення сутності «інформаційне забезпечення» ґрунтується на уявленні поняття як синоніму поняття «система інформації» [4,6].

Інша група науковців ідентифікують поняття «інформаційне забезпечення» як «динамічну систему одержання оцінки, зберігання та перероблення даних...» [2], тобто фактично визначають як інформаційну діяльність, або зосереджують увагу на її організаційному аспекті.

Ґрунтовніше підходять до тлумачення дефініції «інформаційне забезпечення», коли похідною точкою міркувань є об'єднання в єдине поняття таких складових дефініції, як «інформаційні ресурси» та «інформаційна діяльність»; «інформаційні ресурси», «інформаційна діяльність» та її «організаційні аспекти». При цьому доказова складова базується на поділі об'єкта, що досліджується, на уявленні останнього як процесу і системи [7,8,10].

Досліджуючи процес формування інформації в системі внутрішньогосподарського контролю, Н. Г. Виговська поняття «інформаційне забезпечення» не визначає, але акцентує увагу на необхідності об'єктивного

сприйняття таких понять, як «інформація в системі контролю», яка об'єднує два поняття «інформація, що обслуговує систему контролю» і «контрольна інформація» [3].

Аналізуючи наведені вище точки зору науковців стосовно сутності поняття «інформаційне забезпечення» вважаємо, що дану дефініцію можна розглядати і як систему і як процес. Отже, інформаційне забезпечення – це процес, що, з одного боку, обслуговує систему контролю та забезпечує пошук, збір, групування даних, їх інформаційну обробку, аналіз, збереження, а з другого - передачу, використання.

Виділимо основні елементи інформаційного забезпечення контролю товарних втрат торговельних мереж:

- Система збирання інформації (внутрішні джерела, управлінський облік, інформація різних підрозділів)
- Система передачі інформації (доведення інформації на виконання до підрозділів та відповідальних осіб)
- Система інформаційних потоків (забезпечує циркуляцію та фізичне переміщення інформаційних повідомлень)
- Інформаційні технології (спеціалізоване програмне забезпечення)

Основою системи збирання інформації є процес документування. Останнім часом відбуваються якісні зміни в документуванні, що містять у собі збільшення ступеня надійності і вірогідності інформації, своєчасність надходження та зручність форм документів, мінімальність обсягів інформації при необхідній повноті. У той же час слід зазначити таке явище як збільшення непотрібної інформації, що виникає через залучення до обліково-інформаційної системи нових документів та продовженням використання застарілих непотрібних форм.

Інформаційні потоки - також вкрай актуальний аспект діяльності в сфері внутрішнього контролю. Особливо в мережевих роздрібних структурах. Налагодити оперативне і своєчасне отримання інформації про події, пов'язані із запобіганням втратам, в мережі з десятків магазинів - справа непросте. А

вибудувати систему ефективного реагування на отриману інформацію ще складніше. При цьому треба мати на увазі, що користувачем інформаційних потоків, про які йде мова, виступає не тільки служба безпеки. Це незалежний масив даних про безліч параметрів системи торговельної безпеки.

Разом з тим, при здійсненні контрольного процесу як постійної системи нагляду за наявністю активів, виявлення та попередження можливих зловживань важливе місце посідає визначення етапів внутрішнього контролю, кожному з яких характерне специфічне інформаційне забезпечення.

Зокрема, О.А. Магопець зазначає, що процес організації діяльності служби внутрішньогосподарського контролю повинен включати декілька послідовних етапів, які на думку автора можна умовно об'єднати у два взаємопов'язаних блоки:

1. Оцінка системи управління та організаційної структури підприємства.
2. Розробка адекватної організаційної структури підприємства – служби внутрішнього контролю [5].

Іншого підходу до процесу організації дотримується В.Д. Белік [1], який виділяє такі етапи здійснення контрольної діяльності: дослідницький, підготовчий, організаційний здійснення контрольної діяльності та результативний. Науковцем наводиться перелік етапів контрольних процедур, що дозволяє на кожному з етапів передбачити їх інформаційне забезпечення та запланувати роботу осіб, які здійснюватимуть внутрішній контроль.

Відмітимо, що наведені погляди авторів є подібними, зокрема в частині оцінки системи управління та контрольної служби підприємства. Белік В.Д. розширив перший блок процесу організації, які виділяє О.А. Магопець до двох складових дослідницького та підготовчого етапів, в основі якого покладені оцінка можливих перспектив щодо організації системи внутрішнього контролю. Водночас, О.А. Магопець в другому блоці процесу організації пропонує розробляти безпосередньо організаційну структуру внутрішньої служби контролю.

Вважаємо, що такий підхід науковця не в повній мірі розкриває процес

організації внутрішнього контролю на підприємствах, оскільки виключає ряд важливих елементів, які необхідно враховувати при проведенні таких процедур. Зокрема, вважаємо доречним виділення В.Д. Беліком такого етапу як здійснення контрольної діяльності, який передбачає методичне забезпечення здійснення контрольних процедур.

З огляду на зазначене, інформаційне забезпечення процесу внутрішнього контролю товарних втрат торговельних мереж, запропоновано розглядати в розрізі наступних етапів: організаційно-підготовчого, дослідного, результативно-узагальнюючого.

Вважаємо, що на підготовчому етапі організації внутрішнього контролю доцільно не лише здійснювати пошук висококваліфікованого персоналу, як зазначає В.Д. Белік, але й розробляти внутрішні регламенти, які регулюватимуть діяльність суб'єктів контролю, розподіл їх повноважень та обов'язків, щодо виявлення, аналізу та пошуку шляхів скорочення товарних втрат.

На організаційно-підготовчому етапі створюється організаційне, інформаційне і методичне забезпечення для якісного виконання контрольного процесу. Обстеження полягає у вивченні структури підприємства, місць зберігання грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей, забезпечення їх збереження, пристосованості приміщень до розміщення цінностей і здійснення торговельно-виробничої діяльності. Вивчаються організаційно-розпорядчі документи, розподіл обов'язків між керівництвом підприємства і функціональними службами управління. Перевіряється виконання рішень за результатами попередніх контрольних процедур, а також усуненню недоліків, виявлених іншими контролюючими органами. Переглядаються всі порушення та причин їх виникнення.

На підготовчому етапі, перед безпосереднім проведенням різних процедур контролю, необхідно мати загальну інформацію про діяльність установи, зовнішні та внутрішні умови її функціонування, обсяг фінансування.

Джерелами отримання інформації в цьому випадку є установчі документи,

статистична інформація, загальні показники звітності установи, а також інші джерела, що дають можливість отримання даних про середовище діяльності установи.

Дослідний етап передбачає безпосереднє застосування визначених методів та алгоритмів проведення контролю, щодо прийняття рішень про усунення недоліків в системі бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних втрат.

Джерелами інформації на дослідному етапі є первинні документи, облікові реєстри, звітність установи, організаційно-розпорядча документація, що може бути використана для отримання підтвердження здійснених господарських операцій установою. При цьому використовуються і ті джерела інформації, що використовувались на попередньому етапі.

На третьому етапі – при формуванні підсумкових документів у процесі контрольних процедур необхідною є інформація про результати проведених перевірок та здійснених раніше контрольних процедур. Саме цей етап має велике значення, оскільки на основі проведеного контролю та відповідно оформлених результатів приймаються управлінські рішення, та розробляються шляхи запобігання та скорочення товарних втрат.

Висновки. У ході проведеного дослідження виявлено, що в сучасних умовах господарювання ефективна діяльність торговельного підприємства залежить від правильної організації внутрішнього контролю, зокрема від належного інформаційного забезпечення.

Таким чином, забезпечення повною, своєчасною та неупередженою інформацією системи внутрішнього контролю спрямована, в першу чергу, на збереження майна власника, скорочення неправомірних дій та пошук шляхів оптимізації товарних втрат.

Список використаних джерел:

1. Белік В.Д. Підходи до організації системи внутрішнього контролю [Електронний ресурс] / В.Д. Белік // Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 3(15). – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/66169/61784>

2. Білуха М.Т. Курс аудиту: [Підручник] / М.Т. Білуха. – К.: Вища школа. – Т-во «Знання», КОО, 1999. –574 с.
3. Виговська Н. Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: монографія / Н. Г. Виговська. – Житомир: ЖДГУ, 2008. – 532 с.
4. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах / В. М. Гужва. – К.: КНЕУ, 2001.
5. Магопець О.А. Передумови створення та організації діяльності служби внутрішньогосподарського контролю / О.А. Магопець / Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Збірник наукових праць. – 2005. – № 7. – С. 171-176.
6. Перепелиця М. М. Деякі теоретичні аспекти інформаційного забезпечення / М. М. Перепелиця // Вісник Університету внутрішніх справ. – 2003. – С. 37-45.
7. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / П. Я. Попович. – Т.: Екон. думка, 2004. – 416 с.
8. Приймак В. М. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / В. М. Приймак. – К.: Атіка, 2008.
9. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту / В.С.Рудницький. - Тернопіль: Екон.думка, 2000. – 192 с.
10. Сіменко І. В. Якість систем управління підприємствами: методологія, організація, практика: монографія / І. В. Сіменко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 394 с.

УДК339.37(045)

Н.В. Коцеруба, к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджуються питання аналітичного забезпечення контролю в системі управління формуванням фінансових результатів підприємства. Запропоновано застосування у контрольному процесі методичних прийомів ретроспективного аналізу формування прибутку підприємства.